

YABANCI HİSSE SENEDİ GELİRLERİNDE (2024 YILI) VERGİ DURUMU

Vergi mevzuatına göre; Türkiye'de yerleşmiş olan¹ kişiler tam mükellef statüsünde olup, gerek Türkiye içinde ve gerekse yurt dışında elde ettikleri gelirlerin tamamı üzerinden Türkiye'de vergilendirilirler. Dolayısıyla gerek yurt içi aracı kurumlar vasıtasıyla veya gerekse yurt dışında bulunan banka hesapları yoluyla gerçekleşen yurt dışı hisse senedi işlemleri prensip olarak Türkiye'de yıllık beyan esasında vergiye tabi olmaktadır. Yurt dışı hisse senedi vergilemesindeki esaslar, yurt dışında ihraç edilmiş "Euro Bond" gelirlerindeki kural ve uygulamalara paraleldir. Yurt dışındaki borsalarda işlem gören hisse senetlerinde kar payı geliri ile satış kazancı olarak iki türlü gelir elde edilir.

Hisse Satış Kazancı

YP hisse senedi satış kazançları da "değer artış kazancı" olarak yıllık Gelir Vergisi beyanına konu olur².

Bu kıymetlerin satış kazancı şu şekilde hesaplanır³:

-Alış bedeli ve satış bedeli; alım ve satım tarihlerindeki kurlardan TL'ye çevrilir.

-Alım ve satım tarihleri arasındaki dönemde Yi-ÜFE artış oranı %10 ve üzerinde çıkarsa, alış maliyeti bu oranda artırılır.

-Endekslemede menkul kıymetin alındığı ay dâhil, satıldığı ay hariç tutulur.

-Maliyeti artırılan tutar ile satış tutarı arasındaki gelirin tutarı ne olursa olsun, beyan edilir. Bu işlemde herhangi bir vergi istisna tutarı veya yıllık beyan haddi aşılması şartı yoktur.

-Yıllık gelir vergisi beyanı ile gelir vergisi tarifesine göre vergi ödenir.

-Burada en önemli husus şudur: Kur farkları vergiye tabidir. Bu hesaplamalara göre, TL esasında kazanç var ise, döviz bazında zarar çıkarsa dahi vergileme yapılır. Bu sebeple anaparada kayıp (zarar) dahi söz konusu olabilir. Dolayısıyla, satış kararı vermeden bu hesaplamayı yapmak gerekir. Özellikle kur artışının Yi-ÜFE endeksinden fazla olduğu hallerde satış halinde yüksek gelir vergisi çıkabilir. Başka deyişle, yatırımın yapıldığı döviz cinsinden zarar edildiği halde, bir de vergi ödenmesi söz konusu olur. Tabii bunun tersi de mümkündür: Kur artışı Yi-ÜFE'den daha az artmış ise bu durumda TL bazlı zarar çıkabilir ve yapılan satış Türkiye'de vergiye tabi olmaz.

-Vergi matrahının tespitinde, aracı kurum/banka komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri gider olarak dikkate alınabilir. Eğer varsa, bir imkân ve avantaj söz konusu olabilir. Aynı yıl içinde bir başka YP menkul kıymet satış zararı da (yurt dışı hisse senedi, yatırım fonu, Euro Bond satış zararı) var ise zarar tutarları ile kazanç tutarları birbirine mahsup edilir⁴ ve net kazanç üzerinden vergi ödenir. Dolayısıyla aynı yıl içindeki satışlarda bu konu göz önünde bulundurulmalıdır. YP menkul kıymet satışında zarar çıktığında bu zarar aynı yıl içindeki diğer gelir unsurlarından düşülemez. Örneğin; YP veya Euro Bond satış zararı, yıllık gelir vergi beyannamesi verilirken beyannamedeki örneğin; "kira gelirinden", "serbest meslek kazancından" mahsup edilemez. Menkul kıymet satış karları ve zararları kendi grubu içinde netleştirilebilmektedir. Zira Kanun'un 88. madde hükmüne göre; "diğer kazanç ve iratlardan doğan zararlar" o yıl içinde elde edilen diğer gelirlerden (kira, serbest meslek kazancı gibi) mahsup edilemiyor.

Kar Payı Geliri

Yabancı ülkedeki şirketlerden elde edilen kar payı yıllık esasta Gelir Vergisi beyannamesi ile beyan edilir ve o yıl geçerli vergi oranları tarifesine göre vergilendirilir⁵.

Yabancı ülkedeki şirketlerden elde edilen kar payı yıllık esasta vergiye tabidir. Yabancı hisse senetleri kar payı (temettüleri) için beyan sınırı 2024 yılı itibariyle 13.000 TL'dir. Elde edilen kar payı tutarı 13.000 TL'den fazla ise elde edilen gelirin tamamı yıllık⁶ gelir vergisi beyanına tabidir.

Şirketçe dağıtılan kar payı tutarı kişinin Türkiye'deki banka hesabına geçtiğinde, bu para o günün TCMB döviz alış kuru ile TL' sına çevrilir. Beyan edilecek gelirden bu rakam esas alınır.

Yurtdışında ödenen vergiler prensip olarak Türkiye vergi beyanında mahsup edilir. Türkiye'de yapılan vergilemede; varsa yurtdışında ödenen vergiler Gelir İdaresi Başkanlığı'mızın kural ve uygulamaları doğrultusunda Türkiye'de çıkan vergiden mahsup edilir⁷. Tabii ki; Türkiye de mahsup yapılırken kişinin toplam ödeyeceği vergiden değil, Türkiye'de beyan edilen yurt dışı gelirin hesaplanan vergisinden (ödenen menkul sermaye iradi kısmının vergisinden) mahsup edilir.

İndirilebilecek Masraflar

Beyannameye intikal edecek gelirlerin tespitinde bazı masrafların indirilme imkanı vardır. Gelir Vergisi Kanun'una göre; "Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır." (G.V.K. Madde:1) Bahse konu giderler şunlardır: (G.V.K. Madde:78)

1. Depo etme (Saklama) ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler;
2. Temettü hisseleri ile faizlerin tahsil giderleri (Şirket toplantılarına bizzat veya vekil aracılığıyla iştirak gibi sermayenin idaresi için yapılan giderler irattan indirilmez);
3. Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar (gelir vergisi irattan indirilmez.)

Bu çerçevede, banka veya aracı kurum komisyonu veya işlemlerdeki diğer hizmet bedelleri vergi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınabilir. Ancak bunlar dışında başkaca bir giderin hesaba katılması mümkün görünmemektedir. Örneğin; kaldıraç kullanılarak hisse senedi alınması halinde, kullanılan kredinin faizinin elde edilen temettü gelirinden veya satış karından düşülme imkanı yoktur.

Beyanname Üzerinde Yapılabilecek Diğer İndirimler

Ayrıca, vergi beyannamesi safhasında indirim konusu olan kişisel harcamalar da vardır. Bunların varlığı da gelir vergisi tutarını azaltan etki yapar.

- Hayat/Şahıs Sigorta Primleri: Beyan edilen gelirin %15'ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir.

- Eğitim Harcamaları+ Sağlık Harcamaları: Beyan edilen gelirin % 10'unu aşmaması ve Türkiye'de gerçekleşmesi şartıyla yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir.

[1] İkametgâhı Türkiye'de bulunanlar veya bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar Türkiye'de yerleşmiş sayılır.

[2] Gelir Vergisi Kanunu, Mükerrer Madde 80

[3] Gelir Vergisi Kanunu, Mükerrer Madde 81

[4] Alım satım zararlarının alım satım kazançlarına mahsup edilmesine ilişkin olarak Kanun'da herhangi bir hüküm yer almamasına rağmen Maliye Bakanlığı basın açıklaması ile söz konusu mahsubun yapılabileceğini belirtmiştir

[5] Gelir vergisi tarifesi artan oranlı olup %15'ten başlar ve gelir tutarı büyüdükçe oran %40'a kadar çıkar.

[6] Yurt içi şirketlerden elde edilen kar paylarının ise sadece yarısı matraha girer, çünkü alınan temettünün %50'si vergiden istisnadır.

[7] Gelir Vergisi Kanunu, Madde No 123: Tam mükellefiyete tabi mükelleflerin yabancı memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye'de tarh edilen Gelir Vergisi'nin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir. Birinci fıkra hükmünce indirilecek miktar Gelir Vergisi'nin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından fazla olduğu takdirde, aradaki fark nazara alınmaz. Gelir Vergisi'nin yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmı, bunların gelire olan nispeti üzerinden hesaplanır. Birinci fıkrada yazılı vergi indiriminin yapılması için:

1. Yabancı memlekette ödenen vergilerin gelir üzerinden alınan şahsi bir vergi olması;

2. Yabancı memlekette vergi ödendiğinin yetkili makamlardan alınan ve mahallindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikalarla tevsik edilmesi şarttır. Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin ilgili buldukları kazanç ve iratlar mükellef tarafından hangi yılın gelirine ithal edilmişse, bu vergiler de o gelire ait vergiden indirilir. Bu madde gereğince yapılan vergi indiriminde yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazanç ve iratlara uygulanan kambiyo rayici uygulanır

SORUMLULUK ALMAMA Ekte bulunan doküman, sadece Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. müşterileri için, 01.01.2024 tarihinde yürürlükte olan mevzuat çerçevesinde, uygulamacılara genel bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır ve başkaca hiçbir amaç için kullanılamaz. Aksi takdirde Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. müşterilerine ve üçüncü kişilere karşı işbu dokümanın içeriğinden kaynaklanan veya içeriğine ilişkin olarak ortaya çıkabilecek sonuçlardan dolayı sorumluluk kabul etmez